

IRMAK ZİLELİ

GÖZLERİNİ KAÇIRMA

Remzi Kitabevi

IRMAK ZİLELİ 1978 yılında İstanbul’da doğdu. Sosyal Antropoloji öğrenimi gördü. Televizyon ve dergilerde muhabirlik yaptı. *Roman Kahramanları* dergisinin kuruluşunda görev aldı ve ilk 6 sayı yayın yönetmenliğini yürüttü. 2006 yılından bu yana çeşitli dergilerde, gazete kitap eklerinde değerlendirme ve eleştiri yazılarının yanı sıra editörlüğünü yaptığı *Remzi Kitap Gazetesi*’nde “Devrik Cümle” adlı köşesinde yazmayı sürdürüyor.

Zileli’nin basılmış eserleri arasında, 2012 Yunus Nadi Roman Ödülü’nü kazanan ilk romanı *Eşik* (2011), *Bayram Çocukları* (2004) isimli bir araştırma ve *Doğruyu Aradım Güzeli Sevdim* (2009) başlığıyla Halit Refik ile söyleşi kitabı bulunuyor.

www.irmakzileli.com.tr

IRMAK ZİLELİ

GÖZLERİNİ KAÇIRMA

Remzi Kitabevi

GÖZLERİNİ KAÇIRMA / Irmak Zileli

© Remzi Kitabevi, 2014

Her hakkı saklıdır.

Bu yapıtın aynen ya da özet olarak
hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin
yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

Editör: Eylül Duru

Kapak: Ethem Onur Bilgiç

ISBN 978-975-14-1619-3

BİRİNCİ BASIM: Mayıs 2014

Kitabın basımı 2000 adet yapılmıştır.

Remzi Kitabevi A.Ş., Akmerkez E3-14, 34337 Etiler-İstanbul
Sertifika no: 10705

Tel (212) 282 2080 Faks (212) 282 2090
www.remzi.com.tr post@remzi.com.tr

Baskı ve cilt: Remzi Kitabevi A.Ş. basım tesisleri
100. Yıl Matbaacılar Sitesi, 196, Bağcılar-İstanbul
Sertifika no: 10648

Çocuk: Anne fotoğrafını çekicem.

Anne: Çek.

Çocuk: Gülümse...

Anne: Gülümsüyorum işte.

Çocuk: Mutlu.

Anne: ...

Çocuk: Peynir, de.

Anneciğim, öyle yapma, korkuyorum, dedi.

Sesin daha da gür çıktı.

Seniii iyi görebilmek içiin!...

Diretti. Anneciğim, tamam anlatma. Uyuyalım artık.

Masalın tam içindeydin. Çıkmak istemedin.

Peki kulakların neden bu kadar büyük?

Seni daha iyi duyabilmek içiin!...

Anne, sesini yapma öyle, lütfen, diye yalvardı. Koca kulakların ve sen duymadınız.

Ya burnun, burnun neden bu kadar büyük?

Anneciğim, dedi, kolları sana doğru uzanmıştı. Sarılman beklenirdi, sarılmadın.

Seni daha iyi koklayabilmek içiin!...

Yorganı üstüne çekti, iyice gömüldü.

Peki ağzın, ağzın neden bu kadar büyük?

İç çekişleri geliyordu aşağıdan, çok derinden, boğuk. Devam ettin.

Seni daha iyi... dedin, kaldın öyle. Bir süre bekledin. Tekrar ettin, seni daha iyi... Yine bekledin. Dinledin.

Tüm sesler kesilmişti.

Şimdi bir üçüncü sayfa habersin. Herkes nasıl bir şeye benzediğini merak ediyor. Öğrenmek için gazetenin üzerine

eğiliyorlar. Melek görünümünde bir şeytan, diyorlar. Böyle diyorlar. Dedikten sonra sayfayı çeviriyorlar. Sen üçüncü sayfa ile ikinci sayfanın arasında bir kâğıt inceliğinde kalıyorsun. Kaldığınla kalıyorsun. Kimse bir daha dönüp bakmayacak. Yarın senin gibi bir tanesi daha çıkar. Ona bakarlar. Ama bu, senin bundan sonra her zaman bir üçüncü sayfa haberi olarak kalacağın gerçeğini değiştirmiyor. İkisi de gerçek. Onlar unuttacaklar. Sen unutmayacaksın. Onlar hayatlarına devam edecek. Sen etmeyeceksin. Eskimiş bir haber olarak, eski haberin nüshası olarak, ne kadar yaşanabilirse o kadar. Senin haberin burada arşive kaldırılmış da sen arşiv görevlisiymişsin gibi, okuyacak başka şeyin yokmuş gibi, kendi haberinin üzerine eğilip duracaksın. Melek görünümünde bir şeytan, diyeceksin. Böyle dersen sonraki sayfaya geçebileceğine inanmış olarak. Ama ne kadar istesen de, sağ elinin işaretparmağını dilinle defalarca ıslatıp sayfayı çevirmeye uğraşsan da, olmayacak. Sen burada kalmaya mahkûmsun. Bu üçüncü sayfa senin hücren.

Artık tümüyle yalnızsın. Hep yalnızdın, ama bu kez bağları hem usulden hem esastan bozdun. Kan bağı mecburi istikamet, dediler. Sen yan yola saptın. Yatay geçiş olmaz. Dikey örgütlenme ailede başlar, dediler. Ve eklediler: Toplumun en küçük birimi ailedir. Küçük harfle konuş kızım, diye fısıldardı annen. Küçük harflerle, aslında tam öyle değil, dedin. Yo, öyle öyle, dediler. Bu işin tamamı yarımı olmaz. Madem öyle, toplumun en küçük birimi ailedir, diye tekrarladın. Kimseyi üzmemek istemezdin. Baban, benim iyi yürekli, akıllı kızım diye severdi seni. Sen de tekrarlamaktan bıkmazdın o yüzden, toplumun en küçük birimi aileydi, toplumun en küçük birimi aileydi, en küçük birimdi aile.

Her-kadın-anne-doğar. Her-kadın-anne-doğar. Her-

kadın-anne-doğar. Bunu da söylediler. Aslında kimsenin kız çocuğu doğurduğu yoktu. Doğurulan yeni bir anneydi. Anneannen Kâmile Hanım, senin anneni doğurmuştu. Kendi kızını değil. Annen Hicran, Rüya'nın annesini doğurmuştu. Gözü gibi sevmek için adını Didem koyduğu bebeği değil. Sen şimdi bu döngüyü kırdın. Neslin devamına ağır darbe. Rüya yeni bir anne doğuramayacak. Bunu planlamıştın. Aksine, hep korktun. Onu doğurduğun ve kucağına aldığın o ilk günden beri korkuyorsun. Her kadın anne doğar, deseler de korkuyorsun. Söylendiğinin aksi olmasından. Anne doğmamış olmaktan, çıbanbaşlarından. Hitler'in o deneyini duyduğundan beri daha da korkuyorsun. Giderek ısınan sacın üstünde, kucağında bebeğiyle çırılçıplak bırakılan kadın olmaktan... Korktuğun başına geldi işte. Bebeğinin üstüne oturdun ve yanmaktan kurtuldun.

İnsan en erken kaç yaşını hatırlar? Beş? Dört? Üç? Üçten öncesine gidebilirsen, işte o zaman Nirvana! Ama önce Evreka! Evreka demeden, Nirvana olmaz. Önce keşfedeceksin, sonra arınacaksın. Anne karnında oluşmaya başladı hafızan. Her şey orada. Rahme düştüğün günden üç yaşına dek ne olduysa oldu. Hayata ve kendine ilişkin temel bilgiyi orada edindin. Sonra da en derinlere gömdün onu. Doğrular yanlışlar, iyiler kötüler... Hepsi sonradan eklendi sana. Sanıyorsun ki, o sonradan eklenenler yön veriyor hayatına. Öğrendiklerini uyguluyorsun. Oysa hayat bir uygulamalı ders değil. Etütten sonra laboratuvara geçip deney yapacağın yer hiç değil. Hoca, çocuklar bugün dersi bahçede yapalım, otu böceği inceleyelim dese de kâr etmez. Bir inceleme yapılacaksa fosiller çıkarılmalı ortaya. Üzeri nemli toprak ve yosunla kapatılmış olan üç yılın fosili. Çıkarın fosille-

ri. Bu kez yazılı yapmayacak hoca, korkacak bir şey yok. Ya da çok şey var. Orası muamma. Neyle karşılaşacağını bilemez insan.

Hafızan seni ısrarla annenin hatırasına götürüyor. O da mı benzer korkular yaşamıştı Kâmile Hanım'ın hastalığında? Kâmile Hanım diyorsun, çünkü hiç tanımadın. Elinde süslü püslü yelpazeyle çekilmiş fotoğrafta hiçbir şeye değil, uzun tırnaklarına takılıp kaldığın hanım. Fotoğraf siyah beyaz ama parlak kırmızı ojeleri olduğuna yemin edebilirsin. Böyle annee olur mu? Olmaz. O yüzden anneanne olamayacak yaşı sizlere ömür. Anneni bir kere bile ojeli görmedin. 20'li yaşları da ojesiz mi geçti, yoksa seni doğurunca mı bıraktı? Fakültenin merdivenlerinde çekilmiş fotoğrafta yüzündeki buruk gülümsemeyi Kâmile Hanım'ın ölüm döşeginde olduğu günlere denk getirdin zihninde. Kitaplarını göğsüne bastırmış bu genç kızın eğreti duruşu az sonra hastaneye yeti-
şecek olmasındandı mutlaka. Durmak istemiyor, annesine koşacak, ilaçlarını götürecektir, diye düşündün hep. Ama artık eminsin, Kâmile Hanım'ın arkasından gözyaşı döken bir kızı hiç olmadı. Suçunuz aynı değil, biliyorsun. Annen kim-
senin yaşamına kıymadı. Peki ama bunu dilemek ile yapmak arasındaki fark nedir? Kendini aklama sorusu sorduğun farkındasın. Cinayetin suç olması için akıldan geçirmek yetmez. Hukuk eylem arar. Peki ya vicdan? Anneni vicdansız buluyorsun. Bir yandan da komik olma diyorsun kendine. Herhangi birinin ölmesini dilemiş herhangi birinin vicdanını sorgulayacak son kişi sensin. Üstelik pekâlâ anlaşılır bir durum. Ölümcül hastalıklar yakınların sırtında eşek ölüsü. Yine de anneni gaddarlıkla suçlamak rahatlatıyor. Kabahat genler-
de, sende değil, öyle mi?

Genler ya da deneyim, kişisel tarihte bir kazı yapılırsa ruh-

taki etkileri bulunur. Sadece kendi deneyimlerin değil, kuşaklar öncesinin deneyimleri de. Elle tutulamayanın da kazısını yapabilir insan. İlla bir cinayet aleti şart mı? Sevgisizlik de genetik miras kategorisine alınabilir pekâlâ. Senin eylemin, Kâmile Hanım'ın ölümünü dilemiş Hicran'ın da eylemi sayılabilir. İçinizde en masumu Rüya. Peki yaşasaydı? Belki de sen bir başka masumun sevgisizlik gömütünde kaybolup gitmesine engel oldun. Tebrikler.

Bak, adını Rüya koydun bir anda kâbusa dönüştü. Bugüne kadar kâbusun rüya olarak bittiği görülmemiş. O yüzden umutlanmıyorsun. Dönüş yok. Kâbus kâbus olarak kalacak. Bir yanlış anlama olmuş denilecek durum değil. Ölen yakınının hayata döndüğünü ancak rüyada görebilirsin. İkinci bir hak vermeler, dirilip mezardan çıkmalar, ölen başkasıymışlar... hiçbiri olmayacak. Yapılacak tek şey var o yüzden, yazgıyı şansa çevirmek. Şans şu anda işe yarar son kelime bile değil. Yine de belki onu duvara asarsan, hikâyenin sonunda patlamasını da sağlarsın.

İlk sevgilinin romantik bir gecede göğe bakıp yarımayı işaret ettiği geliyor aklına. Ayın ilgi çekici tarafı görünen değil, görünmeyen yüzüdür demişti, yani karanlık yüzü. Sen de şimdi karanlık kraterlere bata çıka volta atıyorsun. İlgi çekici değil. Hatta bugüne dek dönüp bakmamıştın bile. Açıkçası korkmaktan başka bir şey yapmadın. Ama artık korkunun ecele faydasının olmadığı noktadasın. Zamanla karanlığa alışacak ve ayrıntıları görmeye başlayacaksın. Gözlerini kaçırma.

Bulunduğun yerden ancak tünel kazarak kurtulabilirsin. Tünelin ucundaki ışık, beyninin merkezindeki o küçük çekirdek. Etrafı etle, damarla, kanla, hücreyle örülmüş. O yüzden arkeolog titizliği en çok şimdi işine yarayacak. Katman

katman ilerleyeceksin. Zaman tüneline geriye gider gibi. Kaz, incele, devam et. Bu kazı yolculuğunun kendisi, çekirdeğe ulaştığında göreceklere kadar önemli. Belki daha bile önemli. Babanın tüm böbürlenmelerini yaya bırakacak bir işe soyunuyorsun. Hukuk bilgisinin para etmediği tek yargıçlık bu olsa gerek.

Bir kere bile oturduğu koltuğa dönüp, geride bıraktığı boşluğa dikkat etmemiş bir adam baban. Mahkûmların gözünün yaşına bakmaz. Yalnızca mahkeme salonunda mı? Evdeki mahkûmlara da aynı muamele. Hadi annen razıydı da, sen? Sen razı mıydın bakalım? Bu soruyu bugüne dek sen dahil, soran kimse olmamıştı... Şimdi ilk kez düşünüyorsun. Razi olmadığını bal gibi biliyorsun. Zaten o yüzden arkeoloji okumadın mı? Babanın sesi kulaklarında, ne yani kemik mi sayacaksın, yamyamların tükürdüğü tabaklara mı dokunacaksın!

Bu ne ki? Asıl sonra yaptıklarının adamı öldürmediğine şükretmelisin. Sonuncuyu söylemiyorsun, o zaten ailenin ortasına hançer gibi girdi, sonra içeride çevrildikçe çevrildi. Tüm iç organlar lime lime. Daha önce yaptıkların, bu sonuncudan tabii ki masum. Gerçi bir de babana sormalı. Ona kalsa tüm suçların tek bir maddede toplanabilir. Bu durum bir müebbeti kaç kez ağırlştırır? Müebbet alacağını biliyorsun. Eskiden olsa sallandırırıldı. Yakın geçmişten söz ediyorsun tabii. Daha eski çağlarda kellen uçardı, daha da eskilerde meydanda yakılırdın. Hem de öyle mahkeme falan kurulmadan. Şimdi mahkeme var da, sonuç değişecek mi? Usulüne uygun verecekler cezayı, o kadar. Müebbet yerine asılmayı tercih edebilirsin aslında. Ağırlştırılmış idam diye bir şey yok, idam idamdır. İnsan bir kere ölür. Ama müebbet öyle mi? Onların ağırlştırması bir şey değil. Soluk aldığın her an

onu biraz da sen ağırlaştırıyorsun kendine. Tüm anların çarpımı kez ölmek demek o da.

Aslında bunların hiçbirisi yeni değil. Ateş, sürtünmeli ortamla temas ettiğin ilk anda düştü içine. Annenle göz göze geldiğinde tebligatı aldın. Dünyaya gelişin suç. Çirkinsin çünkü. Diyeceksin ki, her bebek doğduğunda çirkindir. Oysa tersi olması gerekir. Yeni doğan varlıkları güzel kılacaksın ki kabul edilsinler bu dünyada. Çirkin bir bebeği kim, neden sevsin? Diyorlar ki, bu nedenle var annelik duygusu. Kuzgun ile şahin çelişkisini çözmek için.

Annelik duygusu, diyorlar. Tekrarlıyorlar: Annelik duygusu. Annelik duygusu. Annelik duygusu. Çocukluğunda kendi kendine oynadığın bir oyun geliyor aklına. Aynı kelimeyi üst üste söylediğinde kelime giderek bir garabete dönüşüyor. Kibrit. Kibrit. Kibrit. Kibrit. Kibrit. Kibrit. Kibrit. Kibritin anlamını unutana dek tekrarlıyorsun. Bir süre sonra harfler bile düzeni bozup yer değiştiriyor. Kirbit oluyor. Biri gidip öteki geliyor. Kirpit oluyor. Anlamsızlığın ve saçmalığın batağına düşüyorsun. Oyunun başındaki kelimedenden de, anlamdan da eser yok.

Çirkinliğin ise başta da sonda da aynı. Çirkindin ve çok saçın vardı. Annenin midesi de o yüzden o kadar bulanmıştı hamileliğinde. İlk aylar neyse, son aylarda bile kusmuştu. Siyah saçların bir bebek için fazla uzundu. Dolandıkça dolandılar birbirine. Onlar dolandıkça, annen kustu. Otobüslerden inip inip. Karnı da zaten kocaman olmuştu. O koca karnıyla otobüslerden inip kustu. Eğilmesi ayrı dert. Kendi saçları da önüne döküldükçe, onları mı tutsun, midesini mi boşaltsın? Demişlerdi de inanmamıştı annen. Saçlı doğacak çocuk. Gerçekten de gür siyah saçlı bir kızdın. Hem de kıvrırcık. O anda en çok başkalarının saçsız doğan bebeklerine imrendi

annen. Sonra da kendi kızının yüzüne baktı, mora çalan bir kırmızı. İlk aylarda pek bir şey görmez demişlerdi. Bu kadarını tahayyül edememişti annen. O nasıl boş bakmaktı öyle, inanılır gibi değildi.

Memeye verdiler seni. Bir türlü beceremedin. Ağzınla memenin ucu arasında görünmeyen bir duvar vardı da, sen onu ittirip duruyordun sanki. Tüm bunları annen anlattı sana. Bir türlü emmedin diye başlardı söze. O kadar uğraştım, yine de almadın memeyi. Ağladıkça morarıyordu suratın ve iyice çirkin bir şey oluyordun diye, uzatırdı lafı. Mama dolu biberonun plastiğine çabuk alıştın. O zaman iyice plastik her şey. Bugün biberonun da doğasını yapıyorlar. O yıllarda tıp gelişmemiş, doktorlar da öyle bilinçli sayılmaz. Annenin anlattığına göre yani. Bunları söyleyip söyleyip, başının etini yedi hamileliğinde. Aman sen Rüya'yı mutlaka emzir, bak bağışıklık sistemi için çok önemliymiş. Sen niye emzirmedin desen, kaç kez dinlediğin hikâye. Mama şirketleri ile bilinçsiz hemşirelerin habis ittifakı. Kimse uyarmadıktan sonra anne baba ne yapsın. Mama verin buna. Mama verin buna... Aç kalır bu, doymaz, kurur gider diye diye... İriymişsin de. İri bebek doymazmış. Öyle demiş hemşire elinde biberonla içeri girerken. Annen helak olmuş zaten, kan ter içinde kalmış emzireceğim diye. Mamalı biberona önce o sarılmış o yüzden dört elle. Ne yapsın?...

Sen ne yaptın ettin emzirdin Rüya'yı. Tam 1,5 yıl. Annen yanılmıştı. Sana da dediler, doymaz bu çocuk, ver mamayı. Yok, dedin, emzireceğim. İrilik kalıtımsal ama emmemek değil. Rüya yapıştı memene. O da çirkindi. Ve kırmızıydı. Gözlerini hemen göremedin. Çünkü yumuktu. Gözleri kapalı, ağzı açık geldi dünyaya. Bebeğinin açık olan ağzına yaklaştırdığın an memeni, iki dudak mıknaatı gibi çekti onu. Daha

önce bu memeyi erkeklerin emdiği geldi aklına. İşte o an içine bir kurt düştü. Arkadaşların, emzirmenin nasıl bir duygu olduğunu ballandıra ballandıra anlatmışlardı. Annelik duygusu. Annelik duygusu. Annelik duygusu. Annelik duygusu dedikleri şey orada sınanacaktı ve senin sınıfta kalacağın ke-sindi. Rüya, gözlerini yumup şop şop şop emerken memeni, ilk aklına gelenin erkeklerin emişleri olmasından utandın. Kadınlık duygusu. Kadınlık duygusu. Bir daha hiç söylenmemeli dedin. Üçüncü kez tekrar etmeden, onu orada bırakmaya yemin ettin.

Kocan da yoktu nasılsa, bu yemini yerine getirebilmek zor değildi. Her gece reddedilen bir adamla uğraşmayacak olmak iyiydi. Hayatına yeni birini almamakla da baş edebilirdin. Dizginleyebilirdin kendini. Aklına, ehlileştirmek ve evcilleştirmek gibi yüklemeler de geldi, kullanmadın.

Babam her gece reddedilen bir adamdı da huysuzluğu ondan mıydı, diye düşünüyorsun şimdi. Arkadaşlarından duyduğun yatak odası hikâyelerinin hiçbirisi sende yok. Ne kapı aralıkları, ne duvar arkaları. Allah rahatlık versin denilerek ışıkların söndürüldüğü sessiz bir evde büyüdün. Sessizliğin böylesine, kavga sesini tercih ederdin aslında. Hayata küs olduklarını, o yüzden de birbirlerine küstüklerini ancak şimdi düşünebilmen tuhaf.

Annenin küslüğü senin yaşın kadar var. Belki daha fazla. O fotoğraf bunun kanıtı. Hani şu fakülte önünde çekilen... Kitaplarına sarılmış ama çoktan karar vermiş, okul bitince bir daha dönüp bakmayacak. Babanla tanışıp evlilik hayalleri kurduğundan mı? Sanmıyorsun. Başka bir neden arıyorsun illa ki. Öyle bir neden olsun ki, üniversite okumuş ama ev kadınlığını tercih etmiş bir anneyle sahip olmanın ikilemini sana açıklasın. Trajik bir neden. Annenle empati kurmanı sağ-

layacak. Evin içinde hayata, babana, çiçeğe, kuşa, eşyaya, sana küs gezinen bu anneyi anlamayı sağlayacak bir neden arıyorsun. Hep aradın, hiç bulamadın.

Küsmediği yegâne varlıkların roman kahramanları oluşuna taktın kafayı bir ara. Elinde kitapla evin içinde ruh gibi gezinen bu kadının ayak izlerini takip ettin sonra. Sehpaye bırakılan kitapları alıp karıştırmakla başladın işe. Bitirdikten sonra yatak odasındaki kitaplığa sıkıştırıverdiklerini gizlice okudun. O bitirdi sen başladın, o bıraktı sen aldın. Gelsin Anna Kareninalar, gitsin Madame Bovaryler... Delil peşindeydin ama başını kaldırmadan okuduğu romanlardaki karakterlerle içli dışlı, seninle mesafeli olması için tek bir neden bulamadın.

Kendisine söylesen şaşar kalırdı. Nankörlükle bile suçlanabilirdin. Yediğin önünde, yemediğin arkandaydı. Haftada bir okuluna gelip öğretmenleriyle fikir alışverişinde bulunan oydu. Arkadaşlarının ailelerini yakından takip eden, kimlerle görüşüp kimlerle sıkı fıkı olduğunu dikkatle izleyen de... Eşe dosta akrabaya saygıda kusur etmemen için sana edep adap öğreten, yine oydu. Ev işleri desen, o da tamamdı. Bir kere olsun sofranız eksik kurulmadı. Anneannen öteki taraftan gelip parmağını sehpanın üzerinde şöyle bir kaydırsa toz zerreciği bulamazdı. Annen tüm bunlardan artakalan vakitlerinde okurdu romanları. Buna karışmak da insafsızlık olurdu herhalde. Kâmile Hanım bile yapmazdı bu kadarını.

Kâmile Hanım'ın neyi ne kadar yapabileceğini sen bilemezdin tabii. Ama sanıldığı kadar da cahil değildin. En azından aile fertleriniz ve öteki pek çok hikâyeye ilgili belli bazı malumatların vardı. Aile efsanelerinin aktarımı esnasında sırların da sızmasına engel olmak mümkün değildi maalesef. Birincisi resmi tarihin, ikincisi gayri resmi tarihin yazımın-

da işe yarayacak. Evet, kapı aralığı, duvar arkası iniltilerinden mahrumdun ama fısıltılardan değil. Yani bir bakıma o mahrumiyete borçlusun ipuçlarını. Sevişilen evde dedikodu ol-
mazmış, bunu anladın.

O yüzden kimsenin seni aforoz etmeye hakkı yok. Buna kalkıştıklarında onlara söyleyecek bir çift lafın var: ilk taş günahsız olanınız atsin. Bunu söyleyecek ve bekleyecek-
sin. Birbirlerine, neden bahsediyor bu, dercesine bakacaklar. Neden bahsettiğini gayet iyi bildikleri halde... Sonrası uzun bir sessizlik. Daha da uzamasında senin açısından bir sakınca yok. Eskiden olduğu gibi tedirgin olmuyorsun bu sessizlik-
lerden. Artık onlar düşünecek neyi ne kadar bildiğini. Ama her zaman garipsemiş olduğun bir şey yine dikkatini çeke-
cek. Annenin hepsinden daha mahcup durması. Bir abisi ol-
duğu gerçeğini bugüne dek senden gizlemiş olduğundan de-
ğil, hiç tanımadığı abisinin başına gelenlerden kendini suçlu hissettiği için mahcup. Kendi varlığından utanacak kadar. O
değil, abisi hayatta olmalıydı şimdi. Annenin sürtünmeli or-
tamdan çıkardığı ilk ders de bu işte. Bakışlar ruhun aynasıdır. Hele Kâmile Hanım'a ait iseler...

Bakış deyince senin aklına anneninkiler geliyor tabii. Başkalarının bulunduğu bir ortamda, sözgelimi misafirlik-
te, ikram edilen çikolatadan ikincisine elini uzatacak gibi ol-
duğunda, poponun arasına giren külotu çekiştirdiğinde, vit-
rindeki bibloyu almak için can attığında... Annenin seni ol-
duğun yere mihlayan gözleri... Yuvalarından fırlayacakmış
gibi ayrılan ve sabitlenen o bakışlar. Bunlar, senin neredey-
se içbakışın olmuş, o sebeple yeri geldiğinde canlılığından
hiçbir şey yitirmeden beliriverir gözünün önünde. Kâmile
Hanım'inkilerle karşılaşma şansına hiç erişemedin. Ama bir
tahminde bulunmak güç değil. Annenin bakışlarında sonra-

dan öğrenilmiş olması imkânsız bir şey var. Tıpkı senin içgözlerin gibi, annen de içselleştirmiş kendi annesininkileri. Gerektiğinde dışarı fırlayıversinler diye özenle saklamış. Sen kendini Rüya'ya öyle bakarken yakalamadın hiç. Ya yaparsam diye kaç kez geçirdin içinden. Ama Rüya'nın yaşı ne ki, daha dört bile değil.

Bu yıllar nasıl geçti bilmiyorsun. İlk kelimeler ne zamandı, hangi ara yürümeye başladı? Çok hızlı gitmesine rağmen insanda yerinden kıpırdamıyormuş hissi uyandıran bir trenin içindeydin, ancak kondüktör dürtünce uyandın. Ne? Son durak mı? Hele hamilelik! Hiç yaşanmadı sanki. Bir kez olsun bulanmadı miden. Aşermedin. Vücudun değişmedi. Karnında da kendini belli etmeyen bir hızlı tren vardı. İçeriden dürtünce uyandın, gelmişsiniz.

Annen, miden bulanmıyor diye sevineceğine sinirleniyordu. Sonra da, bu bebeği çok istedin ya ondan, diyordu. Ne varsa bu kadar isteyecek, demediği kalıyordu. Cesaretine gizliden hayrandı. Doktorun ise babasız çocuk büyültmeyi cesaret değil, gözü karalık olarak gördüğünü açık açık ifade etmişti. Gözü karalığı sorumsuzluk kelimesinin yerine kullanıyordu. Kendini bilmezlik de diyebilirdi. 35 yaşına gelmiştin ama oyuncak bebek diye tutturan çocuktan farkın yoktu. Unutmamalıydın ki, sıkılınca sokaktan geçen çingene çocuklarına verebileceğin bir şey değildi doğuracağın bebek. Aradaki sessizliğin ardından bir güzel azarlamıştı seni. Bunda gülünecek bir şey yoktu. Yo yo yanlış anlamıştı, onun sözlerine değil, o sözlerin uyandırdığı bir anıya gülüyordun.

Pencereye yaslanmış, yoldan geçen insanları seyrediyorsun. Bak bak diyor annen, seninkiler gidiyor. *Benimkiler?* Sözcüklerle değil, gözlerinle soruyorsun o zamanlar soruları. Gülüyor annen. Sonra da altını çiziyor şakanın, işte ya an-

“Her kadın anne doğar, deseler de korkuyorsun. Söylendiğinin aksi olmasından. Anne doğmamış olmaktan, çıbanbaşlarından. Hitler’in o deneyini duyduğundan beri daha da korkuyorsun. Giderek ısınan sacın üstünde, kucağında bebeğiyle cırılçıplak bırakılan kadın olmaktan... Korktuğun başına geldi işte. Bebeğinin üstüne oturdun ve yanmaktan kurtuldun.”

Gözlerini Kaçırma, bir aileden üç kuşak kadının hikâyesini aktarırken, kutsal halesiyle annelik mitini sorguluyor.

Önyargıları altüst eden roman, binlerce yıldır ataerkil kültür tarafından parlatılan bu haledeki çatlaklara işaret ediyor. Kadın kahramanların, roman evreninde alabildiğine açılan dünyası, okuru; aidiyet, yalnızlık, suçluluk duygusu ve vicdan üzerine evrensel sorularla buluşturuyor.

Irmak Zileli, *Eşik* adlı eseriyle 2012 Yunus Nadi Roman Ödülü’nü kazandı. *Gözlerini Kaçırma*, yazarın ikinci romanı.

www.remzi.com.tr

ISBN 978-975-14-1619-3

9 789751 416193

₺ 15,00